

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „Г. С. РАКОВСКИ“

СТАНОВИЩЕ

от граждански служител, доцент, доктор Радослав Иванов Бонев, Военна академия „Г. С. Раковски“, член на научно жури на основание Заповед № РД 38-138 / 27.03.2023 г., т. 5 на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за дисертационния труд на Валентин Петков Илиев, редовен докторант в катедра „Регионална и политическа география“ на Геолого-географски факултет.

Научна област: 4. Природни науки, математика и информатика.

Професионално направление: 4.4. Науки за Земята; Докторска програма География на страните-Регионална и политическа география.

Тема на дисертационния труд: „*Политикогеографски аспекти на Близкоизточния проблем (на примера на етно-конфесионалния конфликт в Сирия)*“.

1. Данни за докторанта.

Валентин Петков Илиев е роден в София през 1978 г. Завършил е бакалавърска степен по специалност „Финанси“ в УНСС. Притежава магистърска степен по специалност „Икономика“ от Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ и магистърска степен по „Международни отношения“ от Юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Владее английски, руски и арабски езици.

2. Данни за докторантурата.

По процедурата за защитата на дисертационния труд са представени необходимите документи съгласно ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“: *дисертационен труд; автореферат; заповеди, представящи всички изследователски и административни етапи по законосъобразността на процедурата; протоколи от съответните заседания; заповед за определяне на състава на научното жури; заповед, с която се определя датата на заключителното заседание на журито. Счита, че са спазени всички изисквания на ЗРАСРБ относно легитимността на процедурата.*

3. Данни за дисертационния труд, оценка на научните резултати и приноси.

Предоставеният за становище дисертационен труд е в обем от **219 страници**. Структурно е развърнат в *увод, три глави, заключение и научни приноси, литература, списък със съкращенията и приложения*. Основният текст на изследването е онагледен с диаграми, картосхеми, картодиаграми, карти и таблици, които са реализирани в 27 фигури, 17 таблици и 23 приложения, като всички те имат пряко отношение към спецификата на тематиката в отделните глави от съдържанието.

Авторефератът е в обем от 70 страници и е съсредоточие на същността на труда с коректна обобщеност на съдържанието му.

Броят на всички използвани литературни източници е общо 208 на български, английски, френски, немски, руски, сръбски и турски езици, като от тях 78 са на кирилица, а 94 са на латиница (без електронните източници). Общият брой на използваните електронни източници е 36. **Към момента на писането на становището електронните източници са достъпни.**

Библиографският преглед констатира самостоятелно демонстрирана от автора **логическа обвързаност и обективно завършена диалектическа конструкция на проблематизацията в**

темата посредством главната цел¹ и особено в **структурата** на отделните глави на дисертацията², **категоризирани в следните групи:**

- **монографии**, *отнасящи се до разглежданата тема;*

- **колективни изследвания** *по отделни проблемни области с теоретико-методологичен характер, отнасящи се до разглежданата тема;*

- **изследвания от различни издания**, *които имат много разнообразен справочен, енциклопедичен, статистически, информационно-аналитичен и публицистичен характер.*

Броят на използваните заглавия доказва много добра библиографска осведоменост по темата на дисертационното изследване.

При подготовката и представянето на изложението успешно е осъществена възможността за **асоциативно-релативна библиографска съпоставка между:**

- **класически произведения** *по геополитика, политическа география, историческа география, военна география, история и теория на международните отношения;*

- **изследвания, справочни издания и публикации** *със сравнително висока степен на авторова субективност при тяхното използване;*

- **достъпна със своята конкретност и изследователска еквивалентност научна литература по географско-епистемологически въпроси**, *които имат отношение към еволюцията на пространствените държавно-политически структури в регионалната сигурност на Близкия изток;*

- **трудове с информационно-аналитичен, обективен констативно-исторически и обзорен характер**, *които разкриват същността на политикогеографските аспекти и сложните етноконфесионални и етнонационални процеси, както в подсистемата на международните отношения в Близкия изток, така и в специфичната среда на политикогеографското, икономогеографското и военногеографското значение на Сирия през първите две десетилетия на XXI век.*

Прави впечатление, че изложението използва **корелативна антиципация**³ в творческата инициативност на докторанта при работата с актуална изворография, статистически данни по политическа, социална и икономическа география на Сирия и официални електронни източници за **анализи, прогнози и юридическа документация**, отразяващи състоянието на проучваната тема, особено що се отнася до съдържанието на трета глава.⁴

Демонстрирано е априорно знание и конкретна верификация при доказателственото аргументиране на отделните идеи, формулирани в изследователските задачи на дисертацията⁵, посредством представяне на множество примери от историческата география и политическата история на Близкия изток.⁶

Актуалността на темата на дисертационното изследване, формулирания научен проблем и неговото решаване се основават върху **нарастващата необходимост** от разпознаваеми функционални критерии за систематизация и съпоставителен анализ в изследвания на **български език** по политическа география и регионалната сигурност на Близкия изток. В предложената за становище дисертация това се реализира чрез оригинална рефлексия към отделните държавни и недържавни субекти в историческата и политическата география, разгледани като **пространствен диспозиционен предикат** не само в миналото, но и в

¹ Илиев, Валентин. Политикогеографски аспекти на Близкоизточния проблем (на примера на етно-конфесионалния конфликт в Сирия). Дисертация. София, СУ „Св. Климент Охридски“, 2023, с. 6.

² Пак там, с.10, 61, 133.

³ Антиципация (πρόληψις) - прогнозиране за предмета или събитието.

⁴ Вж. по-подробно: Илиев, Валентин. Политикогеографски аспекти на Близкоизточния проблем (на примера на етно-конфесионалния конфликт в Сирия). Дисертация. София, СУ „Св. Климент Охридски“, 2023, с.133-181

⁵ Илиев, Валентин. Политикогеографски аспекти на Близкоизточния проблем (на примера на етно-конфесионалния конфликт в Сирия). Дисертация. София, СУ „Св. Климент Охридски“, 2023, с.6-7.

⁶ Вж. по-подробно: пак там, с. 65-118.

съвремението.⁷ Особеното е, че в изложението на втора и трета глава се осъщесвява методологическата рамка от първа глава⁸, но от гледна точка на *взаимносвързаните етноконфесионални и етнонационални специфики, които представляват част от структурната особеност на сложносъставен политикогеографски регион като Близкия изток и региони в пространствена близост*.⁹ Нещо повече – осъществен е анализ от времето на тяхното възникване като динамично взаимодействие на отделни държавни субекти и религиозни фактори от древността, средните векове, ново и най-ново време, преди и след края на Студената война до утвърждаването им като самолегитимиращи се и консолидиращи се пространствени общности с перманентна конфликтност, които припознават своето легално и легитимно съществуване.

Значимостта се определя от политикогеографските, геополитическите и етнокултурните категории, които са обвързани с регионалната сигурност на Близкия изток и констатират в дисертационното изследване *успешна тълкувателна обосновка на възможна приложимост на стохастическата динамика*.¹⁰ Това е осъществено чрез геополитически анализ на взаимната обвързаност на страните от региона, както и по примера със Сирия с геостратегическата визия на водещите геополитически фактори в подсистемата на международните отношения.¹¹

Изложението притежава значим по своя характер *аналитичен дискурс* чрез сравнителна рекапитулация на информацията и данните от таблиците в текста. Съществува аргументирано описание на множество събития, процеси и явления, на системно изграждане на различни влияния на религията и национализма за продължителни периоди от време.

Изложението може да се разгледа през призмата на *три основни аналитични перспективи*.

Първата аналитична перспектива е концентрирана върху мястото, роля и характеристика на *теретико-методологичните основи на изследването*.¹²

В изводната част на първа глава съществува присъствие на анализ в *сравнително-политологически дискурс* – едно ново направление в политическата география и особено в политическата регионалистика като библиографски капацитет и описателни характеристики.¹³

Изложението в *Първа глава* е обмислено и формулирано задълбочено, така че да създаде съдържателна *концептуална база* за *втората* аналитична перспектива, а именно – *основни етапи при формирането на политическата карта в Близкия изток*.

Тази аналитична перспектива – *Втора глава*, представляваща много важен момент в представения труд, е определящо доказателство за постигането на *аналитична перспектива* чрез необходимата фактологична натовареност, която е нужна за *третата* аналитична перспектива (*Трета глава*) – *Сирия на политическата карта и етно-конфесионалните отношения в Близкия изток*.

В същността си трета глава е *ситуиране на аналитичен фокус върху практически терен с доказване*, че съществуват конвергентните особености между структурата на регионалната сигурност в Близкия изток и конкретните измерения на политикогеографското и особено на геополитическото значение на Сирия.¹⁴ Отделено е място на влиянието на сирийския конфликт, както и на българо-сирийските отношения.¹⁵

⁷ Вж. по-подробно: пак там, с. 69-75, 101-118.

⁸ Вж. по-подробно: пак там, с. 45.

⁹ Вж. по-подробно: пак там, с. 65-76, 76-101.

¹⁰ Стохастическата динамика в теорията на международните отношения проследява развитието на случайните величини във време-пространството за въздействие върху структурните форми в моделите на международната сигурност, но при определени параметри на стратегическата среда за сигурност, които са характерни за точно определен период от време.

¹¹ Вж. по-подробно: пак там, с. 119-131, 153-182.

¹² Вж. по-подробно: пак там, с. 10-64.

¹³ Вж. по-подробно: пак там, с. 61-64.

¹⁴ Вж. по-подробно: пак там, с. 135-158.

¹⁵ Вж. по-подробно: пак там, с. 171, 173-174.

Между целта и изследователските задачи в отделните глави съществува фундаментална взаимозависимост и синергетична интегрираност, което дава необходимия научен реквизит на разгледаните аналитични перспективи. Следователно:

3.1.Изводите, разположени в края на всяка глава, макар и с твърде описателен характер, акумулират убедителни препратки към достоинства на записаното в заключението и научните приноси.

3.2.Заключителната част дава необходимия синтез с логически обвързаните общи изводи и предложения за основните приносни моменти, които са постигнати *чрез извършен политикогеографски анализ на Близкия изток и Сирия в исторически аспект. Разкриване на типичните за Близкия изток изменения на обществените отношения, геополитическото съзнание, политическия кадастър и значението им за сирийската държавност и др.*¹⁶

3.3.Изследователският продукт теоретически е обогатил съвременната теория на регионалната сигурност, политическата география и политическата регионалистика.

3.4.Съществува респектираща като обем актуална фактологична и статистическа концентрация на изследователски капацитет и реализация на нейната аналитичност с възможност на прогнозиране на определени процеси, които имат геополитическо съдържание.

3.5.Проява на самостоятелен творчески подход към темата на дисертационното изследване.

4.Критични бележки и данни за наличие или липса на плагиатство.

4.1.Недостатъчна прецизност при детайлизиране на изводите във втора и трета глава, които са общи като съдържание.¹⁷

4.2.В изложението съществуват определени липси на по-задълбочено и добросъвестно изпълнение на стандартните изисквания за библиографско цитиране и описание на използваните електронни източници.

4.3.Не съм получил неанонимен и мотивиран писмен сигнал за установяване на плагиатство в дисертационния труд.

5.Заключение.

Показаната *верифицируемост* на постигнатото е с обоснована научната стойност и практическа приложимост.

6. Оценка на дисертационния труд.

Въз основа на предоставената документация, потвърждаваща качествата на кандидата и представения за становище дисертационен труд на тема „Политикогеографски аспекти на Близкоизточния проблем (на примера на етно-конфесионалния конфликт в Сирия)“, предлагам на уважаемото научно жури да гласува „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по научна област: 4. Природни науки, математика и информатика. Професионално направление: 4.4. Науки за Земята; Докторска програма География на страните-Регионална и политическа география на кандидата **Валентин Петков Илиев.**

22.05.2023 г.
гр. София

Изготвил становището
Цивилен служител, доц. д-р

Радослав Бонев

¹⁶ Вж. по-подробно: пак там, с. 188.

¹⁷ Вж. по-подробно: пак там, с. 131-132, 179-180.